

مردم تایلند همیشه برای سخاوت، برقراری صلح و اُستی، بخشش و توافق و مصالحه تشویق شده‌اند. بسیاری از این ارزش‌ها را می‌توان در کتاب‌های کودک و نوجوان دید. به علاوه، این ارزش‌ها در رفتار و کردار شخصیت‌ها انعکاس پیدا می‌کنند. در دنیای کتاب‌های کودک و نوجوان تایلند، رفتار و اعمال خوب، همیشه پاداش دارد و رفتارهای بد و ناپسند با تنبیه روبه‌رو می‌شود

بسیار ضعیف هستند و کودکان و نوجوانان را از لحاظ حسی و عاطفی درگیر نمی‌کنند. چطور می‌توان پیام مورد نظر را به آنها منتقل و از آنها انتظار داشت که در مورد ارزش‌ها و مسائل طرح شده قضاوت کنند؟

کتاب‌های کودک و نوجوان به ما چه می‌گویند؟

متأسفانه، تحقیقات و مطالعات «جی. پی. فیگ» مردم‌شناس، نشان می‌دهد که مردم کشور تایلند، به تجربه و عملی بیشتر از نظریه و مباحث تئوریک اهمیت می‌دهند. به نظر فیگ همین تأکید و اهمیت به بعد تجربی و عملی مسائل، موجب شده که این افراد سطحی‌نگر شوند. شاید نظر فیگ، درخصوص فقدان فلاسفه و متفکران خلاق در فرهنگ تایلند، مربوط به همین بحث باشد.

این تحقیق، تنها بر محتوای ادبیات کودک و نوجوان و به پیش و نظر والدین و بزرگسالان که واسطه میان این ادبیات و کودکان و نوجوانان هستند، توجه داشت. باید به عکس‌العمل کودکان و نوجوانان تایلند، در برابر این کتاب‌ها نیز نظری کرد.

به علاوه، تشخیص و تحقیق درخصوص نوع استنباط و درک کودکان و نوجوانان از پیام‌های اخلاقی کتاب‌ها حائز اهمیت است. با این اقدام، می‌توان حلقه ارتباطی را روشن ساخت تا بدین ترتیب، مؤلفان و آموزگاران، به میزان موفقیت و ضعف‌های کار خود پی‌برند. همان‌طور که پیشتر بیان شد، در آثار کودکان و نوجوانان تایلند، صحنه‌های خشونت‌آمیز با صراحت و روشنی برای مخاطبان به تصویر کشیده می‌شود. به همین سبب برخی معتقدند که باید برای کتاب‌های کودک و نوجوان نیز از همان سیستم روش سانسور فیلم در سینما و تلویزیون استفاده کرد.

به علاوه، به نظر می‌رسد که در کتاب‌های کودک و نوجوان تایلند، شخصیت‌ها متناسب با جنسیت خود، پرداخته می‌شوند. اغلب شخصیت‌های مذکور داستان‌ها، افرادی مهاجم و پرخاشگر هستند. درست است که به دلیل تفاوت بیولوژیکی جنس مذکر و مؤنث، مردها از زن‌ها تمایلات پرخاشگرانه بیشتری دارند، اما نویسندگان کودک و نوجوان باید مانع کلیشه‌ای شدن جنس مذکر در این خصوص باشند. چون در دنیای واقعی، پسرها و مردان برای حل مشکلات، بیشتر از هوش و عقل خود استفاده می‌کنند و کمتر نیرو و قوای بدنی خود را برای رفع موانع به کار می‌گیرند.

در حال حاضر، یکی از رفتارها و ویژگی‌های اخلاقی مورد نیاز در جامعه مدرن تایلند، مشارکت و همکاری است. به همین منظور، آموزش و پرورش می‌کوشد تا در محیط مدرسه، این آداب و رفتارها را به کودکان و نوجوانان بیاموزد تا آنها بتوانند در آینده با کمک یکدیگر مشکلات جامعه را حل کنند. یکی دیگر از راه‌های آموزش این ارزش‌ها، ادبیات است. نویسندگان کودک و نوجوانان باید در آثار خود، این مسائل را مورد توجه قرار دهند. در واقع، بخشی از آنچه مورد نیاز جامعه تایلند است، در آیین‌ها و رسوم کهن تایلند ریشه دارد و می‌بایست یاد دیگر احیا شود و به طریق مناسبی، مورد استفاده و بهره‌برداری قرار گیرد.

برای تحقق اهداف جشنواره اصلاح نظام سنتی سنجش ضروری است

○ مرتضی خلخالی

روش استفاده از آنها در نظام‌های آموزشی کشورهای توسعه یافته اشاره کنیم و آن گاه در جست و جوی مبنا و راهکارهایی برای طبقه‌بندی و بررسی انتشارات مشابه آنها در کشور خودمان برآییم. یک دلیل مهم برای این رویکرد مطالعه و ارزیابی، استفاده فراوان ناشر ایرانی از این گونه انتشارات خارجی و کاربست آنها، به عنوان مأخذ در فرآیندهای ترجمه و تالیف است.

برادر محترم، جناب آقای حجوی سلام علیکم

یادداشت شما را در خصوص کتاب‌های کمک‌آموزشی، در کتاب ماه شماره ۳۵ خواندم و خوشحالم که دست‌اندرکاران کتاب ماه نیز می‌خواهند به این مقوله بپردازند. احتمالاً مطلع‌اید که سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، قصد دارد امسال جشنواره کتاب‌های آموزشی (کمک آموزشی و کمک درسی) رشد را برگزار کند.

امیدوارم بتوانم پس از اتمام کار، گزارش مسوولی خدمت شما تقدیم کنم. اما فکر کردم مقاله آقای خلخالی را که قرار است در ویژه نامه جشنواره چاپ شود و پیش از آن روزنامه همشهری، برای شروع تقدیم کنم. البته، تصمیم چاپش با شماست. به عقیده من، پرداختن به این مقوله فراموش شده، در رسانه‌های گوناگون، امری ضروری است. محبت الله همتی دبیر جشنواره کتاب‌های آموزشی

طبقه‌بندی و ارزیابی کتاب‌های درسی و کمک‌آموزشی برای جشنواره، افزون بر بررسی محتوا و روش ارائه مطالب در آنها، نیازمند مطالعه کیفیت و حدود استفاده از آنها در شرایط کنونی نظام آموزشی کشور است. برای روشن شدن مطلب، شاید به جا باشد که در آغاز، به چگونگی این نوع کتاب‌ها و

کتاب‌های کمک درسی و کمک آموزشی در کشورهای توسعه یافته از نظر ساختار و کیفیت استفاده از این مواد می‌توان آنها را به این ترتیب طبقه‌بندی کرد:

- ۱- مواد آموزشی، به عنوان یک طرح یا پروژه آموزشی پیشرفته
  - ۲- کتاب‌های درسی بخش خصوصی که در راستای برنامه ملی تدوین شده می‌شود.
  - ۳- مواد کمک درسی بخش خصوصی که در ارتباط مستقیم با برنامه ملی است (برنامه ملی درسی و نظام سنجش آن).
  - ۴- مواد آموزشی عمومی بخش خصوصی که قابل استفاده برای دانش‌آموزان در سطح و مقطع تحصیلی معین است.
- حال، به تشریح این چهار مورد و کیفیت استفاده از آنها می‌پردازیم:

الف - ۱. مواد آموزشی یک طرح آموزشی پیشرفته:

این مواد، کم و بیش، مفهوم «بسته آموزشی» پیشرفته را دارند. به این معنا که طرح یا پروژه آموزش یک درس معین که اغلب با سرمایه‌گذاری‌های بزرگ مادی و نیروی انسانی نهادهای پژوهشی دولتی و گاهی بخش خصوصی توانمند، آماده می‌گردد، توسط کمیته‌ای متشکل از متخصصان موضوعی و روش آموزش درس خاص، برای گروه سنی معینی و بر مبنای برنامه ملی و استانداردهای جدید آن، تولید می‌شود. چاپ و پخش طرح یا پروژه این نهادها، مطابق قرارداد، به ناشران معتبر و توانمند بخش خصوصی، واگذار می‌شود.

این طرح ممکن است شامل کتاب دانش آموز، کتاب راهنمای معلم و انواع کتاب‌ها و مواد آموزشی تکمیلی باشد که هر یک نقش خاصی دارد. برخی از این مواد نقش تقویتی و عمق بخشیدن به یادگیری دانش‌آموزان پیش‌فعال، علاقه‌مند و یا تداوم را دارد. بعضی نیز جبرانی است و بیشتر برای دانش‌آموزان کندآموزی طراحی می‌شود که نوعی دشواری یادگیری دارند. اما بخش اعظم مواد این طرح، برای استفاده طیف وسیع دانش‌آموزان معمولی کلاس طراحی شده است. گاهی نیز بسیاری از این مقاصد کم و بیش در یک کتاب حجیم آمده که قلمرو هر گروه از این دانش‌آموزان، با رنگ و نمادی خاص مشخص شده است.

افزون بر این، این مواد شامل کتاب‌های جنبی اطلاعاتی، برای کمک به انجام تکالیف عملی روزمره و یا پروژه‌های چند هفته‌ای دانش‌آموزان است. سرانجام، این مواد شامل نرم‌افزارهایی از قبیل فیلم، اسلاید دیسکت، سی دی و حتی بسته‌های سخت‌افزاری مربوط به کارهای عملی و آزمایشگاهی یا کارگاهی می‌شود.

بدون تردید این تنوع در رسانه‌های جنبی که به طور منسجم و ماهرانه‌ای در یک ساختار و مکانیسم کاربردی هدفمند و روشمند طراحی شده برای تسهیل و تقویت یادگیری، پرورش مهارت‌های ذهنی و جناب کردن فرآیندهای آموزشی است. معمولاً، بخش اعظم این مجموعه از مواد آموزشی گران‌قیمت در کتابخانه مدرسه یا قضا‌های خاص مدرسه‌ای نگهداری می‌شود و استفاده از آنها با راهنمایی معلمی دوره‌دیده انجام می‌گیرد.

الف - ۲ - کتاب‌های درسی بخش خصوصی که در راستای برنامه ملی طراحی و تدوین می‌شود:

بخش اعظم کتاب‌های درسی که در کشورهای خارجی مورد استفاده قرار می‌گیرد، از این نوع است. این کتاب‌ها با صرف هزینه‌های کم‌تر، توسط ناشران معروف و

نویسندگان معتبر تدوین می‌شود. آن گاه کمیته‌های گزینش منطقه آموزشی یا مدرسه، نوع مناسب و برتر آنها را مطابق ملاک‌هایی، برای مدارس محلی برمی‌گزینند.

الف - ۳ - مواد کمک درسی بخش خصوصی:

کتاب‌های کمک درسی طراحی و تدوین شده در این رده نیز اغلب در چارچوب برنامه ملی، سنجش ملی و استانداردهای آن برای مقطع تحصیلی معینی تدوین می‌شود. اما از آن جا که هزینه تدارک مواد آموزشی مرغوب زیاد است، گستره محتوای دانشی آنها اغلب طیف وسیعی را می‌پوشاند که بیش از حد نیاز دانش‌آموزان یک گرایش درس خاص در آن مقطع تحصیلی است. دانش آموز، خود یا به یاری معلم و یا به کمک نمادها و زمینه‌های رنگی ویژه موجود در کتاب، موضوعات متناسب با رشته یا گرایش خاص خود را تشخیص می‌دهد. بدین ترتیب فروش کتاب در سطح وسیع‌تری صورت می‌گیرد و از نظر اقتصادی باصرفه‌تر است. یادآور می‌شود که در کشورهای توسعه‌یافته، هم‌چون ایالات متحده آمریکا، انگلستان، استرالیا و غیره، در سطح متوسطه برای هر درس در یک کلاس، حداقل دو سطح تحصیلی پایه و پیشرفته وجود دارد تا پاسخگوی تفاوت‌های فردی و گرایش‌های گوناگون دانش‌آموزان باشد. متأسفانه، بی‌خبری برنامه‌ریزان و مترجمان این گونه کتاب‌های درسی و کمک درسی ایرانی از تنوع در گرایش‌های پیش‌بینی شده در برنامه‌های ملی کشورهای توسعه یافته و هم‌چنین، عدم تشخیص مسیرهای گوناگون نظام رسمی سنجش آنها، این پندار نادرست را به وجود آورده است که هر آن‌چه در کتاب خارجی یک مقطع تحصیلی وجود دارد جزو تکالیف تحصیلی تمامی دانش‌آموزان آن مقطع به شمار می‌رود ناگاهی از این گونه ریزه‌کاریها، روی دقت و اعتبار فرآیند ارزیابی کتاب‌ها و مباحث ترجمه شده اثر می‌گذارد.

اما در مورد چگونگی استفاده از کتاب‌های درسی و کمک درسی که اغلب آنها در کشورهای خارجی به وسیله بخش خصوصی تولید می‌شود، باید گفت که دانش‌آموزان این کتاب‌ها را به عنوان وسیله و ابزاری برای انجام تکالیف عملی طرح‌ریزی شده توسط معلم به کار می‌برند. معلم کار خود را مطابق برنامه ملی و طرح سنجش ملی طرح‌ریزی می‌کند و دانش‌آموزان، تکالیف تعیین شده را با استفاده از برخی بخش‌های کتاب درسی برگزیده و کتاب‌های کمک درسی که حکم مآخذ و مرجع را دارند انجام می‌دهند. آن‌گاه، کیفیت عملکرد دانش‌آموزان و نه تنها محفوظات و تمامی محتوای آن‌چه در کتاب درسی آمده

کتاب‌های «راهنمای مطالعه» و «کار» را که فعلاً توسط بخش خصوصی در حال طراحی و تدوین و با پشتیبانی وزارت آموزش و پرورش در حال انتشار است،

می‌توان نوع برتر از کتاب‌های کمک درسی تسهیل‌کننده فهم کتاب درسی دانست

که کم و بیش،

پراز تست و پرسش‌های آماده‌سازی برای عبور از نظام سنجش حاکم است

در نظر گرفته شود.

ب - کتاب‌های کمک درسی در ایران و نقش نظام آموزشی در چگونگی آنها:

برای بررسی این قلمرو نیز باید به برخی شرایط نظام آموزشی حاکم در ایران و نقش آن در شکل دادن به کتاب‌های کمک درسی و کمک آموزشی موجود و اشاعه آنها در بازار اشاره کرد.

۱ - نقش نظام سنجش حاکم:

نظام برنامه‌ریزی درسی ایران، تاکنون فاقد طرح‌های آموزشی کامل مورد اشاره در بند الف - ۱ این نوشته بوده است. حداکثر کار انجام گرفته در این مورد، طراحی و تدوین کتاب درسی و کتاب راهنمای معلم است.

کتاب‌های «راهنمای مطالعه» و «کار» را که فعلاً توسط بخش خصوصی در حال طراحی و تدوین و با پشتیبانی وزارت آموزش و پرورش در حال انتشار است، می‌توان نوع برتر از کتاب‌های کمک درسی تسهیل‌کننده فهم کتاب درسی دانست که کم و بیش، بر

از تست و پرسش‌های آماده‌سازی برای عبور از نظام سنجش حاکم است. به عبارت دیگر، روش ارائه و رویکرد این کتاب‌ها در جهت مفهوم‌سازی و پرورش مهارت‌های فرآیندی، ذهنی، تفکر نقاد و به طور کلی مهارت‌های یادگیری تصریح شده در اهداف تفصیلی برنامه‌های درسی نیست. دلیل این امر نیز روشن است؛ نظام سنجش ما هدفمند و ملاک محور نیست، بلکه هنجار محور است.

یعنی هنوز مفهوم «سنجش عملکردی» در ایران جا نیفتاده و هر آن‌چه در متن کتاب‌های درسی آمده است، هم چون نوشته‌های مقدسی به شمار می‌رود و فرآیند تمامی آنها مورد سنجش قرار می‌گیرد. در واقع، نظام حاکم، کتاب محور است و نه عملکرد محور و این کتاب‌ها فقط تا حدودی، دانش‌آموزان را در عبور موفقیت‌آمیز از سد

است، مورد سنجش معلم قرار می‌گیرد. سنجش نیز بر مبنای ملاک‌های ارزیابی مجموعه‌ای از مفاهیم و مهارت‌های یادگیری تعیین شده در راهنمای معلم و راهنمای برنامه سنجش ملی صورت می‌گیرد و فقط به ارزیابی محتوای دانشی اکتفا نمی‌کنند. محتوای دانشی نیز اغلب خارج از محدوده اطلاعات محفوظاتی است.

بدیهی است که کتاب‌های درسی و کمک درسی بخش خصوصی خارجی را نیز می‌توان از نظر ارزشمندی و هدفمند بودن یا بازاری بودن و امتحان محور بودن آنها طبقه‌بندی کرد. کتاب‌های بازاری، بیشتر مورد توجه دانش‌آموزانی قرار می‌گیرد که به احراز حداقل صلاحیت‌های لازم برای تکمیل تحصیلات دوره آموزش اجباری علاقه‌مند هستند، نه دانش‌آموزانی که به عمق بخشیدن به دانستی‌ها و مهارت‌های لازم برای ادامه تحصیل و ورود به دانشگاه علاقه دارند.

الف - ۴ - کتاب‌ها در مواد کمک آموزشی عمومی:

این‌ها شامل کتاب‌ها و انتشاراتی می‌شود که کم و بیش، برای گروه دانش‌آموزان مربوط به سطح آموزشی معینی قابل استفاده است، اما مخصوص برنامه درسی خاصی نیست. این‌ها حکم مآخذ و منابع کتابخانه‌ای را دارند که برای ارضای حس کنجکاوی و علاقه به مطالعه، انجام تکالیف عملی روزمره مدرسه‌ای و کارهای پروژه‌ای دراز مدت، چند هفته به کار می‌روند. یادآور می‌شود که نمره‌ها و نظرهای حاصل از ارزیابی برای انواع تکالیف عملی، در پرونده تحصیلی دانش‌آموز ثبت می‌گردد تا در آینده، مطابق شرایط و نظام نظارتی خاصی، برای تأمین حدود ۲۵ درصد نمره امتحان نهایی و حتی نمرات ورود به دانشگاه

متاسفانه، بی خبری برنامه‌ریزان و مترجمان این گونه کتاب‌های درسی و کمک درسی ایرانی، از تنوع در گرایش‌های پیش‌بینی شده در برنامه‌های ملی کشورهای توسعه یافته و هم چنین،

عدم تشخیص مسیرهای گوناگون نظام رسمی سنجش آنها، این پندار نادرست را به وجود آورده است که هر آن چه در کتاب خارجی یک مقطع تحصیلی وجود دارد، جزو تکالیف تحصیلی تمامی دانش‌آموزان آن مقطع به شمار می‌رود

سنجش کمک می‌کند.

در چنین شرایطی از نظام سنجش حاکم، به علت نبود متخصصان برنامه‌ریزی درسی و روش‌های آموزش در اغلب مولفه‌های برنامه‌ریزی ستادی و در نتیجه، فقدان هماهنگی و همسویی میان حرکت این مولفه‌ها، فضایی فراهم می‌شود که الزاماً هم کتاب‌های درسی و هم کتاب‌های کمک درسی، دچار نارسایی و اشکال می‌شود؛ نارسایی در ساختار و کیفیت استفاده از آنها. یک دلیل دیگر برای امتحان محور بودن کتاب‌های کمک درسی، چه در سطح بازاری معمولی و چه در سطح برتر، مسئله افزایش حجم و بالا رفتن هزینه‌های تولید این گونه انتشارات است. به عبارت دیگر، ناشران ضرورتی برای هدفمند کردن کتاب‌های خود نمی‌بینند و چنان چه این کار را بکنند حجم این کتاب‌ها به چندین برابر خود می‌رسد. برای مثال، همان طور که می‌دانیم رعایت رویکرد «مفهوم‌سازی» به جای رویکرد «انتقال مفاهیم» مستلزم چند برابر کردن حجم کتاب است.

ب- نقش فشرده بودن مطالب در کتاب درسی:

چون نظام سنجش ما غیرعلمی است و هرگونه اطلاعات موجود در متن کتاب را مورد سنجش قرار می‌دهد و به اصطلاح، روی فراگیری داده‌های کتاب، به مراتب، بیش از فراگیری مهارت‌های داده‌پردازی تاکید دارد، شرایطی پیش می‌آید که حجم کتاب‌های درسی کاهش یابد. یعنی، الزام دانش‌آموزان به آموختن و به خاطر سپردن هر آن چه در کتاب درسی آمده است موجب اعتراض همگانی و پیدایش فشار افکار عمومی می‌شود و راه حل این مشکل را به اشتباه در کاهش حجم کتاب درسی می‌دانند. فشار شدیدی که روی طراحان کتاب‌های درسی وزارت آموزش و پرورش وارد می‌آید

جشنواره به نوعی ملاک می‌رسیم: هر چه از بخش مفهومی و روش ارائه کاسته و بر بخش تست‌ها افزوده می‌شود، ارزش کتاب از نظر پرورش مهارت‌های یادگیری و رعایت هدف‌های آموزشی کاهش می‌یابد.

گاهی نیز به موارد نادری برخورد می‌کنیم که یک ناشر معتبر ایرانی، تمامی کتاب درسی خارجی را ترجمه می‌کند، در حالی که محتوای آن با برنامه درسی ایران مطابقت کامل ندارد. این کتاب هم به عنوان کتاب کمک درسی در بازار ایران به فروش می‌رسد.

ب- ۳- سرنوشت کتاب‌های کمک آموزشی:

کتاب‌های کمک آموزشی مورد اشاره در بند الف- ۳ در ایران، سرنوشت نسبتاً متفاوتی از کتاب‌های نظیر خود در کشورهای خارجی دارد. در آن جا همان طور که گفته شد، این کتاب‌ها به عنوان ماخذ و مرجع کتابخانه‌ای، برای انجام تکالیف عملی، ناهم‌پدازی و تدوین پروژه‌ها به کار می‌رود. در ایران، چون متن این کتاب‌ها و توالی مطالب آنها با برنامه درسی مطابقت ندارد و به نسبت کمتر، در راستای مقاصد دیگری به فروش می‌رسد از جمله:

در ایران، چون متن این کتاب‌ها و توالی مطالب آنها با برنامه درسی مطابقت ندارد و به نسبت کمتر، در راستای مقاصد دیگری به فروش می‌رسد؛ از جمله:

۱- به عنوان «کلادو» توسط اولیای باسواد برای فرزندان‌شان خریداری می‌شود. برخی از این فرزندان، در اوقات فراغت و برای ارضای حس کنجکاوی، به مطالعه آنها می‌پردازند و از اطلاعات آنها لذت می‌برند.
۲- توسط نهادهای فرهنگی، برای کتابخانه‌های مدارس خریداری می‌شود، اما هیچ‌گونه ارتباطی میان طرح درس معلم و تکالیف عملی داده شده به دانش‌آموزان، با این کتاب‌ها برقرار نمی‌شود؛ چون صرف وقت دانش‌آموزان کنجکاو برای خواندن این کتاب‌ها، نوعی اتلاف وقت برای آماده‌سازی آنها جهت نظام سنجش حاکم به شمار می‌رود.

تولید و نشر کتاب‌های کمک آموزشی که ارتباط مستقیم با برنامه درسی ندارد، به ویژه برای دانش‌آموزان مقاطع تحصیلی بالاتر، نوعی ریسک برای ناشر به شمار می‌رود. به همین دلیل، فقط تعداد معدودی از ناشران هشیار و یا برخی نهادهای پشتیبانی شده از سوی وزارت آموزش و پرورش، دست به انتشار آنها می‌زنند.

فعالیت ناشران بخش خصوصی در این مورد، بیشتر به تولید و پخش کتاب‌های کمک آموزشی بسیارکم حجم و رنگین برای کودکان دبستانی و حناکثر، برای نوجوانان

دروه راهنمایی منحصر می‌شود. زیرا اولیای کودکان در این گروه سنی، نگرانی کمتری از صرف وقت فرزندان خود در این راه دارند و هنوز هیولای کنکور را در پیش چشم خود نمی‌بینند.

نقش جشنواره و دامنه اثر آن در اصلاح اوضاع

همان طور که گفته شد، شرایط نابسامان نظام آموزش و سنجش و اثر نامطلوب آن بر حجم کتاب‌های درسی، موجب می‌شود که بخش خصوصی بازار کتاب و آموزشگاه‌های خصوصی و کلاس‌های پرورش مهارت، در راستای آماده‌سازی برای امتحانات سنتی و پرورش مهارت‌های تست‌زنی، فعال شوند. این بخش، به شیوه‌های پاک و ناپاک، به تدوین و پخش کتاب‌ها و نشریات امتحان محور می‌پردازد. متاسفانه ناشران و بنگاه‌های تجارتي بازاری پرزرق و برق که فقط انگیزه سودآوری دارند در این راه موفق‌تر هستند. این گروه از ناشران، فقط در اندیشه فراهم کردن ابزار عبور از «فیلتر» امتحانات سنتی و نظام سنجش حاکم هستند و انتشاراتی شدیداً امتحان محور تولید می‌کنند و به سودهای سرشار می‌رسند. بنابراین، چنین تولیدکنندگانی که بخش اعظم دانش‌آموزان کشور را به سوی خود جذب می‌کنند نیازی به کسب جوایز جشنواره و افتخارات آن ندارند.

نتیجه آن که دامنه اثر جشنواره در رسیدن به اهداف و رسالت‌های مترقی خود محدود است و فقط شامل ناشرانی می‌شود که نسبتاً قناعت دارند و حاضر به گذشت از سود سرشار و حفظ آبرو و انجام نوعی خدمت ارزنده هستند. چنین ناشرانی نیک می‌دانند که کتاب‌ها و انتشارات پرهزینه آنها بتیراژ پایین و تعداد چاپ‌های کمتر منتشر می‌شود. برای تحقق عملی و گسترده اهداف جشنواره که به خوبی در ملاک‌های عالمانه ارزیابی آنها آشکار است، باید تلاش‌های بسیار عظیم‌تری برای اصلاح نظام سنتی سنجش و در پی آن، نظام برنامه‌ریزی درسی، تالیف کتاب درسی و تربیت معلم به عمل آید. در چنین شرایطی است که دامنه اثر تلاش مسئولان برگزارکننده جشنواره، گسترش می‌یابد و به اهداف والای خود نزدیک‌تر می‌شود.